
СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕДИЈАЦИЈА

Се прогласува Законот за медијација (*),
што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 23 декември 2021 година.

Бр. 08-5475/1
23 декември 2021 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН ЗА МЕДИЈАЦИЈА (*)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет и подрачје на примена

Член 1

(1) Со овој закон се уредува медијацијата во спорните односи во кои страните можат слободно да располагаат со своите барања, освен ако со друг закон не е утврдена исклучива надлежност на суд или друг орган, без оглед на тоа дали таа се спроведува пред или по започнување на судска или друга постапка.

(2) Медијацијата се применува при:

- имотно правни спорови што произлегуваат од оставински постапки,
- семејни спорови,
- работни спорови,
- трговски спорови,
- потрошувачки спорови,
- осигурителни спорови,
- спорови што произлегуваат од постапките на нотарски платни налози,
- спорови од областа на образованието,
- спорови од областа на безбедност и здравје при работа,
- спорови од областа на здравствената заштита,

* Со овој закон се врши усогласување со Директивата 2008/52/EЗ на Европскиот парламент и на Советот од 21 мај 2008 година за одредени аспекти на медијацијата во граѓанската и стопанската материја CELEX бр. 32008L0052.

- спорови од областа на заштитата на животната средина,
- спорови во врска со дискриминацијата,
- спорови поврзани со граѓанска одговорност за навреда и клевета и
- во други спорни односи каде што медијацијата одговара на природата на спорните односи и може да помогне за нивно разрешување настанати меѓу домашни и/или странски физички и правни лица.

(3) Одредбите од овој закон се применуваат и во кривични предмети, доколку со посебен закон поинаку не е определено.

Цел на Законот

Член 2

Целта на овој закон е да го олесни пристапот до постапката на медијација како алтернативна постапка за решавање на спорите од членот 1 од овој закон, како и да влијае на подигање на свеста за медијацијата, со поттикнување на нејзината примена и преку гарантирање на балансирана врска меѓу медијацијата и судската постапка.

Дефиниции

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

а) „Медијација“ е посредување и начин на решавање на спорите наведени во членот 1 од овој закон, настанати меѓу две или повеќе страни во спорот, при што им се овозможува истиот да го решат по пат на мирење, со посредство на трета неутрална страна медијатор/медијатори, со можност да постигнат заемно прифатлива писмена спогодба;

б) „Медијатор“ е физичко лице кое поседува лиценца за вршење на медијаторски работи согласно со овој закон, актите на Комората на медијатори на Република Северна Македонија и ја спроведува медијацијата согласно со начелата за медијација;

в) „Постапка на медијација“ е постапка на решавање на спорите од членот 1 од овој закон, преку која им се овозможува на страните во спорот истиот да го решат на доброволен, ефикасен, експедитивен и економичен начин, во одвоени или заеднички средби на медијаторот со страните учесници, различна од постапката која се води пред надлежните судови;

г) „Страна во постапка на медијација“ е физичко или правно, домашно или странско лице кое учествува во медијацијата заради изнаоѓање решение на конкретен спор;

д) „Трето лице“ е физичко или правно лице (преку законски застапник) за кое медијаторот и страните во постапката на медијација се согласиле да присуствува при спроведувањето на медијацијата заради олеснување на мирењето во насока на изнаоѓање заемно прифатливо решение на спорот;

ѓ) „Комора на медијатори на Република Северна Македонија“ е независна и самостојна организација со својство на правно лице, во која се организирани и членуваат медијатори кои поседуваат лиценца за вршење на медијаторски работи, заради организирање на работите во врска со медијацијата во државата, нејзиниот развој и унапредување (во натамошниот текст: Комората);

е) „Национален совет за медијација“ е тело на Владата на Република Северна Македонија кое го обезбедува, следи и оценува квалитетот на работите во медијацијата и на медијаторите, во рамки на надлежностите определени со овој закон (во натамошниот текст: Советот).

ж) „Именик на медијатори“ е именик на медијаторите кои имаат лиценца за вршење на медијаторски работи, кој електронски го води Комората согласно со одредбите од овој закон;

з) „Лиценциран обучувач на медијатори“ е медијатор кој поседува лиценца за обучување и спроведување на обуки за медијатори, согласно со одредбите на овој закон.

с) „Преговори во медијација“ се дијалози, активно слушање и слично, на две или повеќе страни, на одделни или заеднички средби/разговори, во спорен однос, заради изнаоѓање на решение на истиот, со посредство на медијаторот кој го избрале страните;

и) „Ополномоштено лице“ е физичко лице кое е полнолетно и деловно способно и кое врз основа на полномошно за застапување во медијација заверено кај нотар, учествува во преговорите при спроведување медијација и ги застапува интересите на страна учесник во медијација, согласно со овластувањата наведени во полномошното;

ј) „Лице кое врши административни работи во постапка на медијација“ е лице кое го ангажира медијаторот за да му помага во организирањето на средбите на преговори за одржување на медијацијата и во извршувањето на други административно – технички работи.

Видови на медијација

Член 4

(1) Според начинот на поведување, медијацијата може да се одвива како доброволна, договорна и законски определена.

(2) Доброволна медијација е медијацијата во која страните своеволно се впуштаат во обид за решавање на спорен однос, пред или по започнувањето на судска постапка.

(3) Договорна медијација е медијацијата во која се впуштаат страните, а која произлегува од нивниот облигационен договор од областите наведени во членот 1 од овој закон, со внесување на одредба со која во договорот се утврдува дека доколку настане спор, истиот ќе го решат по пат на медијација, пред започнување на судска или на друга постапка. Во случај на поднесена тужба до надлежниот суд, без приложен доказ од медијатор за сторен обид за решавање на спорот со медијација, постои основ за отфрлање на тужбата поради судска ненадлежност.

(4) Законски определена медијација е задолжителниот обид за медијација кој произлегува од закон пред или по започнување на судска постапка.

Медијација во прекугранични спорови

Член 5

(1) Одредбите од овој закон, се применуваат и во прекугранични спорови од областа на трговското и граѓанското право, за кои не е предвидена исклучива надлежност на суд или друг орган.

(2) За прекугранични спорови во смисла на овој закон, не се сметаат царински, даночни, управни, кривични, прекршочни спорови или споровите кои се однесуваат на одговорност на државата во преземањето или непреземањето на дејствие при спроведувањето на законите и другите прописи.

(3) Медијација во прекугранични спорови во смисла на овој закон е медијација во спорни односи со странски субјект, а особено:

1) ако страните во време на постигнување на согласност за медијација имаат живеалиште/престојувалиште или седиште во друга држава;

2) ако некоја од обврските од облигациониот договор меѓу страните треба да се изврши во друга држава;

3) ако барем некоја од страните во спорниот однос своите права и обврски од истиот треба да ги изврши или оствари во друга држава и

4) други односи предвидени со закон или меѓународен договор, ратификуван согласно со Уставот на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Уставот).

(4) Кога медијацијата од ставот (1) на овој член, се води во Република Северна Македонија, се применуваат одредбите од овој закон, освен ако страните писмено поинаку не се договориле.

(5) Спогодбите меѓу страните склучени при медијација во прекугранични спорови се изедначуваат со спогодбите склучени согласно со овој закон и го имаат истото правно дејство.

(6) Доколку спогодбите склучени во прекугранични спорови се спротивни на Уставот и законите како и кога за разрешување на истите е предвидена исклучива надлежност на суд или друг орган, истите ќе се сметаат за ништовни.

II. НАЧЕЛА НА МЕДИЈАЦИЈА

Начела на постапка на медијацијата

Член 6

Медијацијата се спроведува согласно со начелото на доброволност, рамноправност и неформалност, непристрасност, доверливост, достапност на информации, еднаквост, правичност, ефикасност и економичност.

Доброволност

Член 7

(1) Постапката на медијација се поведува доброволно со поднесување на барање согласно со членот 17 од овој закон до избран/и медијатор/и од редот на медијаторите запишани во Именикот на медијатори.

(2) Доброволноста и можноста за поведување и спроведување на постапката на медијација не се исклучува доколку за спорниот однос се води судска или друга постапка без оглед на степенот на таа постапка.

(3) Исклучок од начелото на доброволност е кога медијацијата се спроведува за спор:

- што произлегува од претходно склучен договор на страните,
- по упатување со одлука на суд или друг надлежен орган и/или
- за кој со закон е утврден задолжителен обид за медијација.

Рамноправност и неформалност

Член 8

(1) Страните се рамноправни во постапката за медијација.

(2) Медијаторот е должен да ја обезбеди рамноправноста на страните.

(3) Ако страните спогодбено се договорат за начинот на вршење на медијација, медијаторот ја спроведува медијацијата на начинот што го смета за соодветен, земајќи предвид предлозите на страните, околностите на случајот и потребата за брзо решавање на спорниот однос.

Непристрасност

Член 9

Во постапката за медијација медијаторот е непристрасен како во однос на страните така и во однос на предметот на спорот.

Доверливост

Член 10

(1) Во постапката на медијација јавноста е исклучена.

(2) Во постапката на медијација учествуваат медијаторот, страните во спорот, лично или преку нивни застапници, нивните полномошници или лица овластени од страните на спорот, како и трети лица за кои страните претходно се согласиле за нивно учество во постапката, со или без право на лично произнесување.

(3) Информациите и писмената што произлегуваат или се поврзани со постапката на медијација остануваат доверливи само доколку страните не се договорат поинаку и во случаите од ставот 7 на овој член.

(4) Лицата од ставот (2) на овој член, кои учествуваат во постапката на медијација, како и лицата кои извршуваат административни работи за потребите на медијацијата, се должни сите информации, податоци, предлози и изјави во врска со постапката за медијација да ги чуваат како тајна и да одговараат за штетата настаната со повреда на оваа обврска.

(5) Предлозите изнесени во текот на медијацијата, дадени исклучиво во правец на постигнување на спогодбата не можат да се користат во судска, арбитражна или друга постапка, ниту да се соопштат на друг начин.

(6) Судот или друг орган што ја води постапката за спор за којашто веќе е спроведена медијација без постигната спогодба, не смее да ги користи предлозите од ставот (5) на овој член, ако бидат понудени од која било од страните или нивните полномошници.

(7) Информациите нема да имаат карактер на доверливост во случаите кога тоа е:

- 1) утврдено со закон;
 - 2) побарано со цел да се обезбеди заштита на интересите на децата на страните во медијацијата;
 - 3) побарано заради заштита од повреда на физичкиот или психичкиот интегритет на засегнатото лице во спорниот однос;
 - 4) јавен интерес;
 - 5) нужно за спроведување на спогодбата која произлегува од постапката на медијација
- и
- б) за потребите на евалуација на работата на медијаторите од страна на Советот.

Достапност на информации за медијацијата во други постапки

Член 11

Страните, нивните законски застапници и полномошници, медијаторите, третите лица кои учествуваат во постапката на медијација, како и лицата кои извршуваат административни работи за потребите на медијацијата, не е дозволено во судска или друга постапка да се повикаат на факти, да сведочат или да предлагаат како доказ:

- 1) мислења и ставови изнесени од страните и учесниците во постапка на медијација или предлозите изнесени во таа постапка исклучиво со цел за постигнување на спогодба;
- 2) можните насоки за решавање на спорниот однос што во текот на постапката за медијација ги изнел медијаторот и фактот дека едната страна во постапката изразила спремност да го прифати предложениот начин на решавање на спорниот однос или
- 3) исправа подготвена исклучиво за потребите на постапката за медијација.

Еднаквост на страните

Член 12

(1) Страните имаат еднакви можности за учество во постапката на медијација, за што ќе бидат информирани пред започнување на постапката на медијација на јасен и разбирлив начин од медијаторот.

(2) При спроведувањето на постапката на медијација, медијаторот е должен да постапува подеднакво спрема страните учесници во постапката имајќи ги предвид околностите на секој одделен случај.

Правичност

Член 13

(1) Медијаторот во постапката на медијација гарантира правично постапување.

(2) Медијаторот е должен да ги поттикнува страните целосно да соработуваат во постапката и да обезбедуваат информации за правично решавање на спорниот однос.

Ефикасност и економичност

Член 14

Постапката на медијацијата е економична, ефикасна и брза постапка до која страните имаат лесен и еднаков пристап.

Употреба на јазик во постапката на медијација

Член 15

(1) Страните и другите учесници во постапката на медијација, кои зборуваат друг јазик различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, имаат право да го користат својот јазик и писмо во постапката на медијација.

(2) Страната од ставот (1) на овој член и страната која е глува или нема, пред започнување на постапката на медијација, има право самостојно да ангажира преведувач или толкувач од редот на овластените преведувачи и толкувачи кои го разбираат јазикот кој страната го користи како свој јазик и за тоа веднаш да го извести медијаторот или пак да побара од медијаторот да предложи преведувач или толкувач во постапката на медијација кој го разбира и зборува јазикот на страната која има потреба од преведувач или толкувач.

(3) Трошоците за присуството на овластениот преведувач или толкувач се на товар на страната која има потреба од преведувач или толкувач, освен ако страните не се спогодат поинаку.

III. РЕГИСТАР НА ПРИМЕНИ БАРАЊА ЗА МЕДИЈАЦИЈА

Член 16

(1) Министерството за правда (во натамошниот текст: Министерството) води Регистар за примени барања за медијација во електронска форма (во натамошниот текст: Регистарот).

(2) Медијаторите имаат овластен електронски пристап до Регистарот кој им овозможува директен внес на податоците по однос на барањата поднесени до нив.

(3) Медијаторите се должни веднаш а најдоцна во рок од три дена од денот на приемот на барањето, истото да го внесат во Регистарот и да продолжат со тековно внесување на сите потребни податоци заклучно со крајниот исход на постапката.

(4) Министерот за правда ги пропишува содржината на Регистарот и начинот на внесување на примените барања за медијација.

IV. ПОСТАПКА НА МЕДИЈАЦИЈА

Барање и покана

Член 17

(1) Постапката на медијација, се поведува со поднесување на барање до избран медијатор и/или по писмен или електронски пат.

(2) Барање за поведување постапка на медијација, може да поднесе секоја страна во спорот, посебно или пак двете страни заедно.

(3) Медијаторот до кој е упатено барањето, должен е во рок од три работни дена, сметано од денот на приемот на барањето, да постапи по барањето и да упати покана до спротивната страна.

(4) Поканата за изјаснување за учество во постапка на медијација, медијаторот ја изготвува во писмена форма и ја доставува до страната која подносителот на барањето ја навел како спротивна страна со која е во спорен однос, преку пошта со препорачана пратка и повратен рецепис или по електронски пат.

(5) За физички лица поканата се праќа по пошта на посочената адреса или по електронски пат доколку лицето има наведено електронска адреса, додека за правните лица поканата се праќа по пошта или по електронски пат, согласно со податоците заведени во трговскиот регистар или друг регистар.

Започнување на постапка на медијација

Член 18

(1) Во постапката на доброволна медијација, медијацијата започнува со денот на потпишувањето писмена изјава за согласност за учество на спротивната страна во медијација.

(2) Кога со закон или со облигационен договор е предвидено започнување на постапка на медијација како услов за водење на судска или друга постапка, постапката за медијација започнува со изјавена согласност на двете страни за започнување постапка за медијација.

(3) Во постапка на медијација, за спорови за кои е веќе започната судска или друга постапка, медијацијата започнува на денот кога судот или друг надлежен орган, по изјавена согласност на страните, донесува решение за прекин на постапката заради упатување на страните во постапка на медијација. Страните се должни да достават барање за спроведување постапка на медијација до избран медијатор веднаш, но не подоцна од три работни дена сметано од денот на приемот на решението за прекин на постапката заради упатување на страните во постапка на медијација, на судот или друг надлежен орган. Во прилог на барањето страните го доставуваат решението од судот или друг надлежен орган за прекин на започнатата постапка.

(4) Медијаторот е должен најдоцна во рок од три работни дена сметано од денот на приемот на барањето, да закаже средба помеѓу страните.

(5) Доколку страната која поканила друга страна во постапка на медијација не добие одговор за прифаќањето на поканата за медијација најдоцна во рок од 15 дена од денот на испраќањето на поканата од медијаторот, се смета дека предлогот за поведување постапка на медијација не е прифатен.

Начин на учество на страните во медијација

Член 19

(1) Во постапката на медијација страните учествуваат лично, преку законски застапник, полномошник, старател или лица овластени од страните во спорот.

(2) Страната која не е деловно способна, како и страната која има ограничена деловна способност ја застапува законски застапник, односно старател, со писмена согласност на центарот за социјална работа.

(3) Овластените лица од ставот (1) на овој член, учествуваат во постапка на медијација во рамки на овластувањата што им се доверени со полномошно од страната учесник.

Застареност и преклузија

Член 20

(1) Со поднесување на барање за поведување на постапка на медијација од член 17 од овој закон, започнува прекин на рокот за застареност на побарувањето кое е предмет на спорниот однос и трае до завршувањето на постапката за медијација, но не подолго од 90 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(2) Кога постапката за медијација завршува без постигната спогодба, рокот на застареност на побарувањето од ставот (1) на овој член продолжува да тече од денот на завршување на постапката за медијација. Кога странките постигнале делумна спогодба застареноста на побарувањето за кое не е постигната согласност во случајот, продолжува да тече од денот на потпишувањето на делумната спогодба.

(3) Страните кои започнале постапка на медијација немаат право истовремено, односно додека трае постапката на медијација да започнат судска, арбитражна или постапка пред друг медијатор за истиот спорен однос кој е предмет на медијацијата.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, страните учесници во медијација, можат за време на постапката на медијација да поднесат предлог за изрекување на привремени мерки или мерки за обезбедување пред надлежен суд.

Број и определување на медијатори

Член 21

(1) Страните спогодбено определуваат дали постапката за медијација ќе ја спроведува еден медијатор или ќе ја спроведуваат повеќе медијатори во постапка на ко-медијација.

(2) Страните спогодбено вршат избор на медијатор/и од редот на лицата запишани во Именикот на медијатори.

Судир на интереси

Член 22

(1) Медијаторот не може да постапува во предмети во кои има или имал личен, семеен или деловен однос со која било од страните во спорот или ако постојат други околности што ја доведуваат во сомневање неговата непристрасност.

(2) Медијаторот не може да постапува во оние постапки за решавање на спорови, кои биле или се предмет во неговото тековно работење како арбитер, помирувач во колективни работни спорови, советник на една од страните или адвокат, како и во предмети за спор во кој самиот бил страна во спорот.

(3) Неспособно е вршењето на медијаторски работи со вршењето на функцијата судија, нотар, извршител или друга јавна функција, за време на траење на мандатот.

(4) При извршен избор на медијатор на предлог од која било од страните во спорот, медијаторот е должен за судирот на интереси согласно со закон, веднаш да ги изнесе пред страните околностите што можат да бидат причина за основано сомневање во неговата непристрасност и независност во спорот.

Обврски на медијаторот

Член 23

(1) Медијаторот е должен пред започнување со преговори помеѓу страните да ги запознае со начелата, целите на медијацијата, улогата на медијаторот, правилата и трошоците на постапката на медијација.

(2) Страните можат да постигнат писмена согласност за начинот на спроведување на постапката за медијација, а доколку не се согласат, медијаторот е должен да ја спроведува медијацијата на начинот што го смета за најсоодветен, земајќи ги предвид предлозите на страните, околностите на случајот и потребата за брзо решавање на спорниот однос.

(3) Медијаторот води заеднички или одвоени разговори со страните, по сопствена иницијатива или на барање на која било од страните.

(4) Медијаторот има обврска предлозите и ставовите на едната страна, со нејзина согласност или на нејзино барање, да и ги пренесе на другата страна.

(5) Медијаторот е должен да ги почитува начелата на медијацијата, земајќи ги предвид сите околности во спорниот однос, интересите на страните и потребата за брзо решавање на спорниот однос.

Изнесување на предлози

Член 24

(1) Страните учесници во постапката на медијација, доколку поинаку не се договориле, можат во кое било време во текот на постапката на медијација да изнесуваат свои предлози за спогодбата со која ќе го решат спорот.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, медијаторот е должен на секоја страна да и даде можност да се произнесе по предлозите.

(3) Секоја од страните учесници може во секое време, без оглед на динамиката на спроведување на започната постапка на медијација, да отстапи од учеството во постапката на медијација.

Завршување на постапката на медијација

Член 25

(1) Постапката на медијација завршува:

1) со склучување писмена спогодба за решавање на спорниот однос меѓу страните, на денот на склучувањето на спогодбата;

2) со склучување на писмена спогодба за делумно решавање на спорот меѓу страните на денот на склучувањето на спогодбата;

3) со писмена изјава на медијаторот, а по извршени консултации со страните дека натамошното водење на постапката на медијација не е целисходно (оправдано) на денот на поднесувањето на писмената изјава;

4) со доставување на писмена изјава на која било од страните за отстапување од учество во постапката на медијацијата, на денот на поднесувањето на изјавата до медијаторот;

5) со престанување на својството на правното лице, по увид во Централниот регистар;

-
- б) со настапување на смрт на една од страните на спорниот однос;
 - 7) со престанување на својството на медијаторот кој посредувал во постапката;
 - 8) со донесување решение или друг акт со кој на медијаторот му е забрането да извршува медијаторски работи, за време на периодот за кој трае забраната и
 - 9) по истекот на 90 дена од денот на започнување на постапката на медијација, без оглед на нејзиниот исход.

(2) Доколку на медијаторот му престанало својството на медијатор во текот на постапката на медијација, страните имаат право по добиеното сознание да изберат друг медијатор кој од почеток ја започнува постапката на медијација за решавање на спорниот однос.

Спогодба и писмена изјава

Член 26

(1) Спогодбата се смета за постигната на денот кога страните постигнале согласност за начинот на решавање на спорот.

(2) Спогодбата од ставот (1) на овој член по давање насоки од страните во писмена форма ја изготвува медијаторот, во рок од три работни дена од денот на постигнувањето на спогодбата.

(3) Ако страните не постигнат спогодба заради несогласување за правните прашања, можат да постигнат писмена согласност за фактичките прашања и истите се сметаат за неспорни во судска или друга постапка.

Елементи на медијаторска спогодба

Член 27

(1) Спогодбата постигната во медијација задолжително треба да ги содржи следните елементи:

- ознака и број на предмет,
- датум на започнување и на завршување на медијацијата,
- име и презиме на медијаторот со број на лиценца,
- име и презиме, односно назив на страните учесници и други основни податоци,
- вид и предмет на спорот и вредност на спорот, доколку е определен,
- права и обврски на секоја од страните учесници, со начин и рок на исполнување на преземените права и обврски,
- трошоци и награда на медијатор во предметот на медијација и
- потпис на физичко лице, односно потпис и печат на правно лице и потпис и печат на медијаторот.

(2) Во зависност од видот на спорот, спогодбата содржи и елементи од ставот (1) на овој член, доколку тоа е утврдено со закон.

Спогодбата како извршна исправа

Член 28

(1) Кога постапката на медијација се одвивала пред започнување на судската постапка, а страните сакаат на спогодбата да и дадат сила на извршна исправа, содржината на спогодбата, која содржи извршна клаузула ја солемнизира нотар во согласност со закон.

(2) Спогодбата постигната во медијација, може да се солемнизира на целата територија на Република Северна Македонија.

(3) Ако постапката на медијација се води по упатување на судот, медијаторот е должен во рок од три работни дена од завршувањето на постапката на медијација да ја изготви спогодбата, а страните треба во рок од осум дена од потпишувањето на спогодбата истата да ја достават до судот за натамошно постапување.

Примена на Законот за облигационите односи

Член 29

За склучувањето, дејството и престанувањето на спогодбата постигната во постапка на медијација, како и за материјалната одговорност на медијаторот, се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Одговорност за штета

Член 30

(1) Медијаторот е одговорен за штетата што ја причинил спрема страните со незаконско спроведување на дејствија и со неисполнување на обврските кои ги има како медијатор согласно со овој закон.

(2) Незаконското спроведување или неисполнување на обврските на медијаторот определени со овој закон се утврдуваат со одлука на суд.

(3) Најнискиот износ на осигурување за кој медијаторот мора да склучи договор за осигурување на годишно ниво изнесува 1.000.000,00 денари.

(4) Медијаторот е должен за време на важењето на лиценцата за медијатор редовно да го обновува договорот од ставот (3) на овој член и истиот веднаш да го достави до Советот. Прекилот на осигурениот период претставува основ за одземање на лиценцата од страна на Советот.

Трошоци на постапка на медијација и награда на медијаторот

Член 31

(1) Во постапката за медијација секоја страна ги намира своите трошоци од постапката, а заедничките трошоци се намираваат на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

(2) Заедничките трошоци ја сочинуваат наградата на медијаторот и трошоците за спроведените дејства од медијаторот во постапката на медијација.

(3) Висината на наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот се определуваат со Тарифник за медијатори што го донесува министерот за правда по претходно прибавено мислење од Комората. Комората е должна мислењето по Предлог Тарифникот да го достави до Министерството во рок од 15 дена од денот на приемот на предлогот во Комората.

(4) Доколку е иницирана медијација и во законски предвиден рок за спроведување на постапката, страните го решат спорот, надвор од медијацијата, страната иницијатор е должна да ги плати трошоците на постапката како за склучена спогодба со посредство на медијаторот.

(5) Страната која ја иницирала медијацијата за која е пропишан задолжителен обид (според закон или договор), а која завршила во обид, без започнување преговори, има право во судска постапка за решавање на истата правна работа меѓу истите странки, да побарува од спротивната страна која не ја прифатила поканата за медијација, да ги надомести трошоците што и биле предизвикани во постапката на медијација.

(6) Постапката на медијација може да биде бесплатна за страните во случај кога страните и медијаторот се договорат за тоа или кога тоа е уредено со закон.

Трошковник

Член 32

(1) За предизвиканите трошоци во постапката за медијација, медијаторот е должен на страните учесници да им издаде писмен трошковник во кој е содржан преглед на сите преземени дејствија од страна на медијаторот и настанатите трошоци најдоцна до завршувањето на постапката на медијација.

(2) Трошковникот од ставот 1 на овој член има својство на јавна исправа.

(3) Доколку страната не изврши уплата на средствата од трошковникот што го доставил медијаторот во предвидениот рок, медијаторот има право во рок од седум дена од доставувањето на трошковникот да поднесе предлог до нотар за издавање нотарски платен налог.

Депозит

Член 33

(1) Медијаторот може да побара од страните да депонираат аванс за трошоците на постапката.

(2) Доколку средствата од ставот (1) на овој член, не се платени во целост, најдоцна во рок од осум дена од денот на доставувањето на барањето на медијаторот од ставот (1) на овој член, тој може со писмена изјава да се откаже од посредување во постапката на медијација. Изјавата предизвикува дејство на денот на нејзиното издавање од медијаторот.

(3) Непотрошените средства од депонираниот аванс од ставот (1) на овој член им се враќаат на страните во постапката за медијација во рок од осум дена по завршувањето на постапката на медијација.

V. ПОДДРШКА НА МЕДИЈАЦИЈАТА

Развој на медијацијата

Член 34

(1) Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата) донесува Програма за развој на медијацијата, во која се определуваат мерки за поддршка и развој на медијацијата и финансиски средства за реализација на програмата во која ги опфаќа областите на подобрување на стручните вештини на медијаторите, едукација, информирање, промоција, европско право, соработка со стопанство, поддршка на истражувања, деловна етика, меѓународни стандарди за решавање спорови со медијација и друго.

(2) Програмата од ставот 1 на овој член се донесува за период од четири години.

(3) Комората на медијатори еднаш годишно, најдоцна до крајот на месец јуни ја известува Владата за текот на спроведувањето и реализацијата на Програмата од ставот (1) на овој член.

(4) Средства за спроведување и реализација на Програмата од ставот (1) на овој член, се обезбедуваат од средствата на Буџетот на Република Северна Македонија.

(5) Посебна годишна програма за поддршка на медијацијата донесува Судскиот совет на Република Северна Македонија, заради воспоставување на потесни врски и одржување на постојана институционална соработка за медијацијата со Комората.

Субвенционирање

Член 35

(1) Заради развој на медијацијата во Република Северна Македонија државата врши субвенционирање на дел од трошоците на медијацијата, ако:

- 1) медијацијата била спроведена пред започнување на судска постапка;
- 2) со посебен закон не е предвиден задолжителен обид на медијација, како услов за водење на судска или друга постапка;
- 3) во воспоставен договорен однос не е предвидено дека во случај на спор истиот ќе се реши во постапка на медијација, пред да се поднесе тужба до надлежен суд;
- 4) една од страните во постапката за медијација е физичко лице;
- 5) медијаторот го евидентирал предметот за медијација како завршен со спогодба во Регистарот на начин како е утврдено со овој закон и
- 6) медијаторот презентирал трошковник на образец за наплатена награда на медијаторот и наплатени трошоци на медијаторот, намалени за износот на субвенцијата.

(2) Државата субвенционира само една постапка за медијација меѓу исти страни за еден спорен однос, во износ не повеќе од 4.000,00 денари по предмет од приложениот трошковник на медијаторот кој ги исполнил условите од ставот (1) на овој член.

(3) Потребните средства за субвенционирање на медијацијата за секоја година се исплаќаат преку Министерството, по поднесено барање за користење на субвенција од медијаторот заедно со потребната документација од ставот (6) на овој член.

(4) По барањето од ставот (3) на овој член, Министерството одлучува во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(5) Субвенцијата се исплаќа соодветно на висината на наплатената награда на медијаторот и трошоците на медијаторот пропишани и одмерени согласно со Тарифникот за медијатори согласно со ставот (2) на овој член.

(6) Поблиските критериуми, начинот на субвенционирањето, исплатата, образецот за наплатена награда, трошоците на медијаторот, образецот на барањето за субвенционирање и потребната документација која се доставува во прилог на барањето за субвенционирање, ги пропишува министерот.

Обврска за укажување за можноста спор да се реши со медијација

Член 36

Судот, нотарот како негов повереник, адвокат и/или орган на државна управа се должни на странките да им укажат на можноста за примена на медијација и да им ги обезбедат потребните информации за постапката на медијација.

Институционална соработка со судовите

Член 37

На барање на медијатор, судовите се должни да обезбедат соодветен простор канцеларија во судската зграда за спроведување постапки на медијација.

VI. ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕДИЈАТОРИТЕ

Комора на медијатори

Член 38

(1) Медијаторите запишани во Именикот на медијатори (во натамошниот текст: Именикот) задолжително се организираат во Комора.

(2) Комората ги штити угледот и честа на медијаторите, се грижи медијацијата да ја спроведуваат согласно со начелата утврдени со овој закон, за почитување на етичките стандарди во работењето и за промоција и унапредување на развојот на медијацијата во Република Северна Македонија.

(3) Комората има својство на правно лице.

(4) Седиштето на Комората е во Скопје.

(5) Комората може да има свои регионални центри надвор од седиштето во други градови во државата во согласно со Статутот на Комората (во натамошниот текст: Статутот).

Јавни овластувања на Комората

Член 39

(1) Комората ги врши следните јавни овластувања:

1) водење на Именик на медијаторите;

2) издавање уверенија за факти за кои води евиденција;

3) утврдување на висината на членарина за членовите на Комората;

4) организирање и спроведување на континуирани обуки, помагање и учество во стручно усовршување на медијаторите и други субјекти преку Академијата за судии и јавни обвинители.

(2) Во вршењето на работите од ставот (1) на овој член, се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, освен ако со овој закон поинаку не е уредено.

Именик на медијатори

Член 40

(1) Медијаторот кој има лиценца за вршење медијаторски работи од членот 51 од овој закон, се запишува во Именикот.

(2) Медијаторот се стекнува со право на вршење на медијаторски работи од денот на извршениот упис во Именикот, по претходно поднесена пријава за упис во Комората и приложен доказ за платена годишна членарина во Комората.

(3) Комората е должна уписот на медијаторот во Именикот да го изврши веднаш, а најдоцна во рок од три работни дена од поднесувањето на пријавата за упис од ставот (2) на овој член.

(4) Именикот задолжително се објавува на веб-страницата на Комората, Министерството и на огласните табли и на веб-страниците на судовите.

(5) Комората редовно ги ажурира податоците во Именикот и на барање на медијаторите им издава потврда за факти за извршените измени.

Статут и други општи акти на Комората

Член 41

(1) Со Статутот на Комората се уредува организацијата и работењето на Комората, видот, составот, начинот на избор и делокругот на органите на Комората кои не се уредени со овој закон како и другите општи акти на Комората и начинот на нивното донесување и други прашања од значење за работата на Комората.

(2) Статутот го донесува Собранието на Комората врз основа на претходна согласност од Министерството.

Финансирање на работата на Комората

Член 42

(1) Работата на Комората се финансира од:

- 1) сопствени приходи (членарина, обуки и слично);
- 2) приходи остварени од издавачка дејност;
- 3) приходи од подароци, донации и проекти и
- 4) други приходи остварени согласно со закон.

(2) Висината на членарината за членовите на Комората се одредува со акт на Комората.

Надзор над работата на Комората

Член 43

(1) Надзор над работата на Комората кој се однесува на спроведувањето на одредбите од овој закон врши Министерството.

(2) За вршење на надзорот министерот формира Комисија составена од тројца претставници од редот на државните службеници во Министерството. При вршењето на надзорот од страна на Комисијата, мора да биде присутен претседателот на Комората или лице овластено од него.

(3) Претседателот на Комората е должен на Комисијата од ставот (2) на овој член, да и овозможи пристап до сите простории и увид во сите акти и евиденции кои ги води Комората. Поради спреченост на претседателот на Комората, по негово овластување може да го заменува член на Управниот одбор.

(4) За спроведениот надзор се прави записник и се укажува за констатираните евентуални недостатоци и нивно отстранување.

(5) Еден примерок од записникот за спроведениот надзор, Министерството најдоцна во рок од 30 дена по извршениот надзор го доставува до Комората.

(6) Комората е должна секоја година во првата недела од месец април, да достави до Министерството извештај за работата на Комората, во кој е содржана и завршната сметка доставена до Управата за јавни приходи, како и општа оценка за состојбата со медијацијата со предлог на мерки за унапредување на примената на медијацијата.

(7) Содржината на записникот од ставот (4) на овој член и начинот на вршење на надзорот ги пропишува министерот.

Органи на Комората

Член 44

(1) Највисок орган на Комората е Собранието.

(2) Други органи на Комората се: Надзорен одбор, Управен одбор, претседател и Етички совет.

Собрание на Комората

Член 45

(1) Собранието на Комората го сочинуваат сите медијатори запишани во Именикот.

(2) Собранието на Комората ги штити угледот и честа на вршењето на дејноста и се грижи медијаторите да ја вршат медијацијата совесно и во согласност со закон.

(3) Организацијата, делокругот на работи, составот, начинот на избор, правата и должностите на органите на Комората се уредуваат со овој закон, Статутот и другите општи акти на Комората.

(4) Собранието на Комората се состанува редовно, најмалку еднаш годишно, до крајот на месец април. За одржување и работа на седницата на Собранието е потребно присуство од најмалку половина од вкупниот број медијатори запишани во Именикот, а за донесување на одлуките е потребно мнозинство од присутните.

(5) Доколку на седницата на Собранието не присуствуваат половина од вкупниот број на медијатори запишани во Именикот претседателот веднаш закажува нова седница во рок од осум дена, сметано од денот на неуспешно одржаната седница, за што електронски се известуваат сите медијатори.

Собрание за избор на органите на Комората

Член 46

(1) Изборот на членови на органите на Комората се врши на Собрание за избор на органите на Комората (во натамошниот текст: Изборното собрание), од редот на членовите на Комората. На Изборното собрание е потребно присуство од најмалку половина од вкупниот број медијатори запишани во Именикот.

(2) На Изборното собрание прво се врши избор на членови во Надзорниот одбор, Управниот одбор, Етичкиот Совет, а на крај се врши изборот на претседател на Комората.

(3) Изборното собрание се закажува 60 дена пред истекот на мандатот на органите на Собранието.

(4) Кандидатите за членови на органите на Комората се должни во рок не пократок од седум дена, пред одржување на Изборното собрание да ја пријават својата кандидатура до Комисијата за верификација формирана во согласност со Статутот на Комората, која е должна да ги објави на веб-страницата на Комората.

(5) Секој кандидат за претседател на Комората е должен да поднесе програма за работа на Комората за времетраењето на мандатот и истата се објавува на веб-страницата на Комората, пред одржување на Изборното собрание.

(6) Членовите на органите на Комората се должни во рок од 15 дена по одржувањето на Изборното собрание да извршат примопредавање на функциите на новоизбраните членови на органите на Комората.

(7) Изборот на органите на Комората, медијаторите го вршат непосредно, по пат на тајно гласање.

(8) Изборот на органите на Комората, со исклучок на претседателот на Комората, се врши со обично мнозинство.

(9) За претседател на Комората е избран кандидатот што добил мнозинство гласови од присутните членови на Изборното собрание. Ако од кандидатите за претседател никој не го добил потребниот број гласови, се организира втор круг на гласање.

(10) Во вториот круг на гласање за избор на претседател влегуваат двајцата кандидати кои имаат најголем број на гласови.

(11) За избран претседател во вториот круг се смета кандидатот кој добил мнозинство од присутните членови на Изборното собрание. Доколку кандидатите имаат ист број на гласови претседателот на Комората ќе се избере по пат на ждрепка.

Надзорен одбор

Член 47

(1) Надзорниот одбор ја следи примената на одредбите од овој закон, Статутот и другите општи акти на Комората од страна на органите и телата на Комората и го проверува и материјалното и финансиското работење на Комората.

(2) Сите органи и тела на Комората се должни да му обезбедат услови за работа на Надзорниот одбор, во врска со вршењето на надзорот.

(3) Надзорниот одбор има три члена, кои ги избира Изборното собрание на Комората согласно со одредбите на членот 46 од овој закон.

(4) Мандатот на член на Надзорен одбор трае две години со можност за уште еден последователен избор.

5) Мандатот на член на Надзорен одбор престанува пред истекот на времетраењето за кое е избран во случај на смрт или писмена оставка, а се разрешува ако му е изречена дисциплинска санкција или правосилна судска пресуда која го прави недостоен за членување во Надзорниот одбор.

(6) Ако мандатот на член на Надзорен одбор престане пред истекот на времетраењето за кое е избран, тогаш Изборното собрание во рок од три месеци врши избор на нов член на Надзорниот одбор.

(7) За својата работа Надзорниот одбор предлага Деловник за работа, кој го донесува Собранието на Комората.

Управен одбор

Член 48

(1) Управниот одбор е извршен орган на Собранието.

(2) Управниот одбор е составен од пет члена, а начинот на работа и одлучување на Управниот одбор се уредува со Статутот на Комората и со Деловник за работа на Управниот одбор.

(3) Член на Управен одбор не може да биде лице кое е член на орган на управување во друг орган или организација.

(4) Мандатот на член на Управен одбор трае две години со можност за уште еден последователен избор.

(5) Управниот одбор ги врши следниве работи:

1) подготвува седници на Собранието на Комората;

2) подготвува предлог на Статутот и на другите општи акти на Комората, прибавува претходна согласност од Министерството за актите за кои тоа е предвидено со одредбите од овој закон и ги поднесува пред Собранието на усвојување;

3) дава мислење на барање на Министерството за примена на Тарифникот за медијатори;

4) ги извршува заклучоците и ги спроведува одлуките донесени од Собранието на Комората;

5) управува и одговара за средствата и имотот на Комората и се грижи за наплата на членарината;

6) следи примена на прописите од значење за медијацијата и се грижи за примена на Статутот, Етичкиот кодекс на медијаторите и другите општи акти на Комората;

7) организира научни и стручни собири и објавува студии, зборници на трудови, стручни прирачници, информатори од областа на медијацијата;

8) ја информира јавноста за медијацијата,

9) донесува Годишна програма за континуирана обука за стручно усовршување и унапредување на знаењата на медијаторите и

10) врши и други работи определени со овој закон, Статутот и општите акти на Комората.

(6) Мандатот на член на Управниот одбор престанува пред истекот на времетраењето за кое е избран во случај на смрт или писмена оставка, а се разрешува ако му е изречена дисциплинска санкција или правосилна судска пресуда која го прави недостоен за членување во Управниот одбор.

(7) Доколку мандатот на член на Управен одбор престане пред истекот на времетраењето за кое е избран, тогаш Изборното собрание врши избор на нов член на Управниот одбор во рок од три месеци по престанокот односно разрешувањето на членот на Управниот одбор.

(8) За својот делокруг на работа утврден во ставот (5) на овој член, Управниот одбор донесува одлуки кои влегуваат во сила на денот на нивното донесување и ги објавува на веб-страница на Комората.

(9) За својата работа Управниот одбор предлага Деловник за работа, кој го донесува Собранието на Комората.

Претседател на Комората

Член 49

(1) Комората на медијатори ја претставува и застапува претседателот на Комората. Претседателот на Комората по функција е и претседател на Управниот одбор.

(2) Во отсуство на претседателот, по негово овластување или со одлука на Управниот одбор, Комората може да ја застапува и член на Управниот одбор.

(3) Претседателот на Комората ги потпишува одлуките на Собранието и на Управниот одбор и е потписник на сметки на Комората.

(4) Претседателот на Комората го избира Изборното собрание со мандат од две години, со можност за уште еден последователен избор.

(5) Доколку мандатот на претседателот престане поради смрт, писмена оставка, изречена дисциплинска санкција или правосилна судска пресуда која го прави недостоен за функцијата претседател, пред истекот на мандатот од две години, мандатот на новоизбраниот претседател трае до крајот на утврдениот мандат на претходникот.

(6) Управниот одбор може да го овласти претседателот во итни случаи самиот да врши одредени работи од делокругот на работи на Управниот одбор. Претседателот е должен за секое такво преземено дејствие да го извести Управниот одбор и да побара одобрение за преземеното дејствие. Недавањето на дополнително одобрение не влијае на важноста на правната работа спрема трети лица.

Етички совет на Комората

Член 50

(1) Етичкиот совет на Комората (во натамошниот текст: Етичкиот совет) се грижи за примена на Етичкиот кодекс на медијаторите.

(2) Етичкиот совет е составен од пет члена, со мандат од три години, со можност за уште еден последователен избор.

(3) Мандатот на член на Етичкиот совет престанува пред истекот на времетраењето за кое е избран во случај на смрт или писмена оставка, а се разрешува ако му е изречена дисциплинска санкција или правосилна судска пресуда која го прави недостоен за членување во Етичкиот совет.

(4) Начинот на работењето и постапувањето по поднесени иницијативи за примена на Етичкиот кодекс, се уредуваат со Деловник за работа на Етичкиот совет, кој го донесува Собранието на предлог на Етичкиот совет.

(5) Подносителите на иницијатива за примена на Етичкиот кодекс може да бидат: орган на Комората, медијатор запишан во Именикот, страни во постапка на медијација и секое друго физичко или правно лице засегнато од спорниот однос.

VII. МЕДИЈАТОР

Услови за медијатор и вршење на медијаторски работи

Член 51

(1) Медијатор може да биде деловно способно физичко лице кое поседува лиценца за вршење на медијаторски работи (во натамошниот текст: лиценца за медијатор).

(2) Лиценца за медијатори издава Советот, на лице кое ќе достави уверение за положен испит за медијатор издадено од Министерството за правда и поднело барање за издавање на лиценца.

(3) Издадената лиценца за медијатор важи неопределено време.

(4) Медијаторот подлежи на евалуација на квалитетот на работењето и неговото постапување согласно со обврските и задолженијата предвидени со овој закон, од страна на Советот, најмалку еднаш годишно согласно со Правилник за методологија и начинот на вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на медијаторите, кој го донесува Советот врз основа на претходно добиена согласност од Владата.

(5) Формата и содржината на лиценцата за медијатор ја пропишува Советот, врз основа на претходно добиена согласност од Владата.

(6) Издадената лиценца на медијаторот престанува да важи во следните случаи:

- со смрт на медијаторот,
- со одземање или ограничување на деловната способност на медијаторот,
- по барање на медијаторот,
- доколку медијаторот го изгуби државјанството на Република Северна Македонија,
- по спроведена постапка согласно со закон од надлежен орган и одлука која го прави недостоен за вршење на медијаторски работи и
- со одлука на суд.

(7) За вршење медијација во спорни односи од одредени области каде што со закон е предвиден задолжителен обид за медијација (медијатор во специфични области), можат да се утврдат дополнителни услови, кои покрај условите од ставот 2 на овој член, треба да ги исполнува лицето за полагање на испит за медијатор во дадената област, како и надзорот и контролата над нивното работење.

Континуирано стручно усовршување и унапредување

Член 52

(1) Медијаторот е должен континуирано стручно да се усовршува и унапредува.

(2) Обврската од ставот (1) на овој член, се извршува еднаш во текот на годината и во траење од 16 часа, заради усогласување на работата на медијаторите, медијаторската пракса и следење на постојната и на изменетата законска регулатива од областа на медијацијата во насока на обезбедување развој и поддршка на медијацијата.

(3) Комората ја организира континуираната обука од ставот (2) на овој член, согласно со Годишната програма од членот 48 став (5) точка 9) од овој закон.

(4) Советот за медијација, ја одобрува Годишната програма за континуирана обука за стручно усовршување и унапредување на знаењата на медијаторите од членот 48 став (5) точка 9 од овој закон и обезбедува финансиски и други средства за реализација на програмата.

(5) Начинот на организирањето и одржувањето на континуираната обука на медијаторите, се уредува со општ акт на Комората. Комората за целите на обуката соработува со Академијата за судии и јавни обвинители.

Одговорност на медијаторите за повреда на медијаторската должност и углед на медијаторите

Член 53

(1) Медијаторот е должен при вршењето на медијаторските работи да постапува стручно и совесно и да го чува угледот на медијаторите и Комората. Истиот е одговорен за своето работење пред Советот и Етичкиот совет.

(2) Неплаќањето на годишна членарина од членот 39 од овој закон, претставува основ за дисциплинска одговорност на медијаторот.

(3) Доколку медијаторот одбие без оправдана причина да учествува на обуката која ја организира Комората од членот 52 од овој закон, истото претставува основ за дисциплинска одговорност на медијаторот.

(4) Доколку медијаторот не ги внесе податоците по однос на барањата за медијација поднесени до медијаторот во рок од три дена од нивното поднесување во Регистарот од членот 16 од овој закон, истото претставува основ за дисциплинска одговорност на медијаторот.

(5) Секој може да поднесе предлог за поведување на дисциплинска постапка против медијаторот до Етичкиот совет.

(6) Етичкиот совет ја води дисциплинската постапка и одлучува по поднесениот предлог од ставот (5) на овој член, во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на предлогот.

(7) Предлогот за поведување на дисциплинска постапка од ставот (5) на овој член, Етичкиот совет во рок од три дена го доставува на одговор до медијаторот, кој е должен да се произнесе по наводите во предлогот во рок од осум дена од приемот на предлогот.

(8) Во дисциплинската постапка во која се одлучува за дисциплинската одговорност на медијаторот, Етичкиот совет задолжително го повикува медијаторот против кој се води дисциплинската постапка.

(9) Етичкиот совет може со решение да го отфрли предлогот, доколку:

- е неоснован,
- е против лице кое не е медијатор или
- поминале две години од сторената дисциплинска повреда.

(10) Етичкиот совет донесува:

- решение со кое се одбива предлогот и се утврдува дека не е сторена повреда, или
- решение со кое се усвојува предлогот и се утврдува дисциплинска одговорност на медијаторот, при што му се изрекува дисциплинска мерка.

(11) За сторена дисциплинска повреда на должноста медијатор и угледот на медијаторите, на медијаторот можат да му се изречат следните дисциплински мерки: јавна опомена, парична казна во висина на десеткратен износ на годишната членарина и привремено одземање на лиценцата на медијаторот.

(12) Етичкиот совет го изготвува решението за утврдување на дисциплинска одговорност најдоцна во рок од 15 дена од денот на донесувањето на одлуката и истото во рок од три дена од донесувањето го доставува до медијаторот и Министерството.

(13) Решението на Етичкиот совет е конечно и против него може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Услови за полагање испит за медијатор

Член 54

(1) Испитот за медијатор можат да го полагаат лицата кои до Министерството доставиле пријава за полагање испит заедно со:

а) диплома за завршено високо образование VII/I или 300 кредити според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во Република Северна Македонија или решение за признавање на соодветна високообразовна квалификација стекната во странство издадено од Министерството на образование и наука;

б) сертификат за завршена основна обука за медијатор според акредитирана програма од ваков вид од најмалку 70 часа во Република Северна Македонија;

в) потврда за најмалку три години работно искуство по завршеното високо образование;

г) потврда за следени четири или повеќе постапки за медијација пред медијатор, кои се евидентирани во Регистарот. Начинот на проследување на овие постапки се утврдува со акт на Советот за медијација;

д) уверение за државјанство на Република Северна Македонија и

ѓ) спроведен психолошки тест и тест на интегритет издаден од лиценцирано стручно лице.

(2) Кандидатот за кој Министерството утврдило дека ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, се информира за датумот и за времето на полагање на испитот, најмалку осум дена пред одржување на испитот преку веб- страницата на Министерството.

(3) Лицето од ставот (1) на овој член е должно да ги надомести трошоците за полагање на испитот.

(4) Министерот за правда ја утврдува висината на реално направените трошоци за полагање на испитот.

(5) Трошоците за полагање на испитот се уплатуваат на сметката на сопствени приходи на Министерството.

(6) Ако трошоците не се уплатени на соодветната сметка на Министерството, најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитната сесија, на лицето нема да му се дозволи полагање на испитот.

(7) Ако лицето во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон.

(8) На лицето од ставот (1) на овој член, по успешно полагање на испитот, Министерството му издава уверение за положен испит за медијатор.

Испит за медијатор

Член 55

(1) Испитот за медијатор се состои од два дела и тоа:

- прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење и
- втор дел (практичен дел – студии на случај) во кој се оценуваат личните особини и карактеристики и практичните вештини, способности и знаења за медијација.

(2) Првиот дел од испитот се полага усно со одговарање на определен број прашања според Програмата за полагање на испит за медијатори, која содржи прашања од областа на:

1) знаење за медијација (психо-социјални, етички, економски, правни и слично);

2) методи и техники во медијација;

3) вештини на медијаторот;

4) фази во постапка на медијација;

5) стилови и стратегии во постапка на медијација;

6) градење на добри односи;

7) мотивирање на учесниците за процесот на медијација;

8) комуникациски вештини во медијација;

9) регулирање на процесот на административно-техничките аспекти на постапката на медијацијата (организирање на постапката, пишување на писмена, акти, евиденција на постапките за медијација итн.);

10) разбирање за причина, содржина и видот на конфликтното прашање и слично.

(3) Вториот дел на испитот се состои од симулација на индивидуален случај за спроведување на постапка на медијација и прашања што треба лицето да ги одговори на основа на анализата на случајот.

(4) Испитот се полага еднаш во текот на годината според Програмата од ставот 2 на овој член во која се содржани градивото и прописите.

(5) Испитот го спроведува Комисија формирана од министерот, во состав од пет члена и нивни заменици, кои се истакнале во областа на медијацијата, имаат професионално искуство од најмалку десет години, а се од редот на академската заедница, судии или други професии како и од редот на лиценцирани медијатори на предлог на Комората водејќи сметка членовите да потекнуваат од различни професии.

(6) Министерот го назначува претседателот на Комисијата, како и секретар на Комисијата од редот на вработените во Министерството.

(7) Програмата за полагање на испитот за медијатори, во која се содржани градивото и прописите и начинот на организирањето и полагањето на испитот, начинот на спроведување на испитот, како и формата и содржината на уверението за положен испит, ги пропишува министерот.

(8) Членовите на Комисијата, нивните заменици и секретарот имаат право на соодветен надомест за својата работа за секоја спроведена испитна сесија, кој го утврдува министерот, во зависност од поединечното учество на секој од членовите, замениците и учесниците на организираните испитни сесии врз основа на записникот од одржаниот испит. На членот и заменик членот во Комисијата кој има живеалиште, односно престојувалиште надвор од подрачјето на градот Скопје, за присуство на испитот му се признаваат патни трошоци во висина на автобуски превоз.

(9) За потребите на вториот дел од испитот, односно за симулацијата на студии на случај се ангажираат четири лиценцирани медијатори (два члена во улога на страни учесници и два члена во улога на полномошници/трети лица) како учесници – симулатори на спротивставени страни.

Услови за обучувач на медијатори и вршење на обука на медијатори

Член 56

(1) Обуката на медијатори ја вршат обучувачи на медијатори.

(2) Обучувач на медијатори може да биде деловно способно физичко лице кое поседува лиценца за обучувач на медијатори (во натамошниот текст: лиценца за обучувач) и ги исполнува другите услови утврдени со овој закон.

(3) Лиценца за обучувач им се издава на лица кои до Советот доставиле барање за издавање на лиценца заедно со:

1) сертификат/потврда за завршена обука за обучувачи на медијатори од најмалку 32 часа во Република Северна Македонија, односно странство во последните две години или универзитетска диплома за завршено високо образование VII/I или 300 кредити според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во Република Северна Македонија во областа на медијацијата, решавањето на конфликти, преговарањето, односно мирењето или решение за признавање на соодветна високо - образовна квалификација стекната во странство во соодветната област издадено од Министерството за образование и наука;

2) уверение од Комората за упис во Именикот за статус медијатор и

3) потврда од Министерството за упис во Регистарот за најмалку 20 постапки со склучени спогодби во медијација.

(4) Издадената лиценца за обучувач важи неопределено време.

(5) Евалуацијата на квалитетот на работењето на обучувачите ја врши Советот најмалку еднаш во две години согласно со методологијата и начинот на вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на обучувачите на медијатори.

(6) Формата и содржината на лиценцата за обучувач ги пропишува Советот со правилник.

Акредитација на програми за обука на медијатори

Член 57

(1) Обуките за медијатори (основна, за специфични области и за обучувачи) се вршат според акредитирани програми за обука на медијатори утврдени во членот 58 став (1) од овој закон

(2) Акредитација на програмите од ставот (1) на овој член се издава на програмите кои ќе ги исполнат условите за акредитација на програмите за обука на медијатори.

(3) Издадената акредитација може да се продолжи или одземе во зависност од резултатите од евалуацијата на квалитетот на спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори.

(4) Евалуацијата на квалитетот на спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори ја врши Советот најмалку еднаш во пет години согласно со методологијата и начинот на вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на спроведувањето на акредитираните програми за обуки на медијатори од ставот (1) на овој член.

Видови на акредитирани програми за обука на медијатори

Член 58

(1) Акредитацијата на програми за обука на медијатори се однесува на следните обуки:

- Програма за основна обука за медијатори,
- Програма за обука на медијатори во специфични области и
- Програма за обука за обучувачи на медијатори.

(2) Со Програма за основна обука за медијатори - се стекнуваат основни сознанија за медијацијата, за постапката, фазите на медијацијата, техники и вештини при вршење на медијаторските работи, како и основни знаења за законската регулатива со која се уредува областа на медијацијата.

(3) Со Програмата за обука на медијатори во специфични области - се стекнуваат знаења за медијација, вештини, методи и техники за вршењето на медијаторски работи во специфична област, доколку медијаторот претходно има проследено основна обука и се стекнал со лиценца за медијатор и ги исполнува условите за вршење на медијаторски работи според посебни закони кои ја уредуваат специфичната област за која медијаторот е заинтересиран и има афинитети да извршува медијаторски работи во таа област.

(4) Програмата за обука на медијатори во специфични области се однесува на веќе лиценцирани медијатори кои имаат искуство и покажани позитивни резултати во примената на медијацијата.

(5) Со Програмата за обука за обучувачи на медијатори - се стекнуваат знаења, методи, техники, вештини за обучувач кој ќе може да одржува обука на медијатори кои имаат намера да аплицираат за обучувачи на медијатори (при спроведување на основна обука, обука за специфични области, за континуирана едукација на медијатори и за обучувачи на медијатори).

(6) За секоја од предвидените програми се поднесува посебно барање за акредитација на програма до Советот.

Времетраење на обуките според програми кои се акредитираат

Член 59

- (1) Основната обука на медијатори е во времетраење од 70 часа.
- (2) Обуката на медијатори во специфични области е во времетраење од 32 часа.
- (3) Обуката на обучувачи на медијатори, според предвидена програмата е во времетраење од 32 часа.
- (4) За сите видови на обуки еден час се одржува како училишен час во времетраење од 45 минути.
- (5) На учесниците во обуката им се издава сертификат од обучувачот во кој се наведува видот на обуката која е проследена, име и презиме на учесникот, време и место на одржување.

Регистри на обучувачи и програми за обука

Член 60

- (1) Лицата на кои им е издадена лиценца за обучувач се запишуваат во Регистарот на обучувачи на медијатори.
- (2) Програмите за обука на медијатори на кои им е издадена акредитација се запишуваат во Регистарот на акредитирани програми за обука на медијатори.
- (3) Лицата, односно програмите на кои им е одземена лиценцата, односно акредитацијата се бришат од соодветниот регистар.
- (4) Регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член, ги води Советот.
- (5) Програмите за обука на медијатори по уписот во Регистарот не може да се менуваат или дополнуваат без претходно прибавена согласност од Советот.

Лица кои можат да аплицираат за акредитација на програми за обука на медијатори и лица кои ги спроведуваат обуките

Член 61

- (1) Барање за акредитација на програма за обука на медијатори (основна, во специфична област и за обука за обучувачи) до Советот можат да поднесат домашни и странски правни лица регистрирани/запишани во Централниот Регистар на Република Северна Македонија, кои ги исполнуваат условите за доделување на акредитација на програми за обука согласно со членот 62 од овој закон.
- (2) Обуките според предвидените програми кои ќе ги акредитира Советот, се спроведуваат исклучиво од обучувачи на медијатори, од редот на лицата запишани во Регистарот на обучувачи на медијатори кои поседуваат лиценца за обучувач на медијатори, објавен на веб страницата на Министерството за правда, како и од лица (истакнати стручни лица од практиката од соодветна област од значење за медијацијата).
- (3) Обуките по однос на предвидените програми кои се акредитирани од Советот, можат да ги спроведат и странски обучувачи.
- (4) За спроведените обуки лицата од ставот (2) на овој член имаат право на надомест од страна на учесниците на обуката кои треба да ги надоместат трошоците за организирање на теоретскиот и практичниот дел на обуката, материјалите за обука, награда за обучувачите и тренерите на практичниот дел на обуката.

(5) Советот го утврдува минималниот износ на надомест по учесник, за спроведување на обуките за медијација од ставот (2) на овој член.

Услови за акредитација на програми за обука на медијатори

Член 62

(1) Лицата од членот 61 став (1) од овој закон, кон барањето за акредитација на програми до Советот, задолжително поднесуваат:

1) доказ за уплата на реално потребните трошоци за акредитација на програми за обука на медијатори согласно со Тарифникот за висината на реално направените трошоци за акредитација на програми, донесен од Советот, по претходно добиена согласност од Владата;

2) извод од тековна состојба во Централен регистар на Република Северна Македонија за барателот на акредитација на програма за обука на медијатори;

3) изјава на овластеното лице заверена на нотар, дека секоја организирана обука ќе се спроведе најмалку од тројца обучувачи кои поседуваат лиценца за обучувач на медијатори и се запишани во Регистарот на обучувачи, кој го води Министерството,

4) изјава од овластеното лице, заверена на нотар дека секоја организирана обука ќе се спроведе во просторни услови/предавална, кои обезбедуваат минимум затворен простор од 1,5 м² за секој кандидат и најмалку 8 м² слободен простор наменет за предавањата, со опрема за изведување на теоретска и практична настава, кој соодветствува на потребите на спроведување на обуката.

(2) Правното лице на кое му е доделена акредитација за определена програма за одржување на обука, според овој закон, должно е, пред да отпочне обуката, да пријави до Советот дека ќе спроведува обука.

(3) Советот има право по добивањето на пријавата од ставот (2) на овој член, да изврши увид во условите и начинот како обуката се спроведува и да укаже, односно побара утврдените услови да се почитуваат.

VIII. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА РАБОТИТЕ НА МЕДИЈАЦИЈАТА

Национален совет за медијација

Член 63

(1) Квалитетот на работите на медијацијата го обезбедува, следи и оценува Национален совет за медијација, независно и самостојно во рамки на делокругот на работите утврдени со овој закон.

(2) Советот има свој печат кој содржи натпис „Република Северна Македонија – Национален совет за медијација – Скопје“. Во средината на печатот е грбот на Република Северна Македонија.

(3) Советот располага со сопствен буџет, кој се определува согласно со потребите за висината на средствата кои врз основа на мислење на Советот ги одобрува со Одлука на Владата, на годишно ниво.

(4) За вршењето на работите од својот делокруг, Советот доставува полугодишен и годишен извештај до Владата еден месец по истекот на полугодието односно годината.

Состав на Советот

Член 64

(1) Советот е составен од Национален координатор за медијација, четири члена и секретар.

(2) Владата именува Националниот координатор за медијација, кој го раководи, застапува и претставува Советот, со мандат од пет години.

(3) За Национален координатор може да се именува лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да е деловно способно лице и да има општа здравствена способност, што се докажува со уверение издадено од надлежна здравствена установа од областа на медицина на трудот,
- да има диплома за завршено високо образование VII/I или 300 кредити според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во Република Северна Македонија или решение за признавање на соодветна високообразовна квалификација стекната во странство издадено од Министерството на образование и наука,
- да има потврда за најмалку десет години работно искуство по завршено високо образование и
- да покажал резултати во областа на медијацијата, во последните пет години.

(4) Мандатот на Националниот координатор престанува пред истекот на времето за кое е именуван во случај на смрт или по лично барање, а се разрешува од страна на Владата доколку со одлука е констатирано постоење на судир на интереси или неспоивост за вршење на функции согласно со закон.

(5) Владата членовите ги избира од редот на пријавените лица врз основа на јавен оглас за искажување на интерес за учество во Советот, и кои ги исполнуваат следните услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да е деловно способно лице и да има општа здравствена способност, што се докажува со уверение издадено од надлежна здравствена установа од областа на медицина на трудот,
- да има диплома за завршено високо образование VII/I или 300 кредити според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во Република Северна Македонија или решение за признавање на соодветна високообразовна квалификација стекната во странство издадено од Министерството на образование и наука,
- да има потврда за најмалку пет години работно искуство по завршено високо образование и
- да покажале резултати во областа на медијацијата, во последните пет години.

(6) Секретарот на Советот се избира од редот на административните службеници во државната управа, заради вршење на стручните и административните работи за потребите на Советот.

(7) Членовите на Советот се должни активно да учествуваат во вршењето на активностите на Советот и редовно да присуствуваат на закажаните седници на Советот, а во случај на отсуство, истото да го најават најдоцна еден ден пред одржување на седницата.

(8) Доколку член на Советот постапува спротивно од ставот (7) на овој член, Националниот координатор е должен да ја извести и да и предложи на Владата да го разреши и да изврши избор на друг член по пат на јавен оглас соодветно на испразнетото место.

(9) Членовите на Советот имаат право на паричен надоместок за вршењето на работите од својот делокруг, во износ од половина од просечната нето-плата во Република Северна Македонија исплатена во последните три месеци. Секретарот на Советот има право на надомест во висина од $\frac{1}{2}$ од неговата плата како административен службеник на месечно ниво.

(10) Членовите на Советот кои живеат и работат надвор од подрачјето на град Скопје, имаат право на надомест на патните трошоци за автобуски превоз во реален износ, за што се доставува доказ до секретарот на Советот.

(11) Советот е во постојано заседание, со обврска да одржува најмалку две седници во текот на еден месец.

Мандат на членовите на Советот

Член 65

(1) Членовите на Советот се именуваат за време од четири години, со право на уште еден последователен избор.

(2) Мандатот на член на Советот престанува пред истекот на времето за кое е именуван, во следниве случаи:

- во случај на смрт и
- по лично барање,

а се разрешува по предлог на Советот, од страна на Владата, во случај на отсуство на две последователни седници, без најава и образложение или на кои било пет седници за кои бил навремено и уредно известен или со одлука со која е констатирано постоење на судир на интереси или неспоивост на функции согласно со закон.

Делокруг на работа на Советот

Член 66

(1) Советот, врз основа на начелото на самостојност, стручност и независност, ги врши следниве работи:

а) ја утврдува исполнетоста на условите за издавање на лиценца за вршење на медијаторски работи и ги издава и ги укинува лиценците за медијатори, медијатори за специфични области и за обучувачи на медијатори, согласно со Правилник за начин на издавање и укинување на лиценци во медијација, кој го донесува по добиена согласност од Владата;

б) акредитира програми за обука на медијатори утврдени со овој закон;

в) ја утврдува методологијата и начинот на вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на медијаторите, обучувачите на медијатори, односно спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори, согласно со Правилник за методологијата и начинот на вршење мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на медијаторите, кој го донесува по претходно добиена согласност од Владата;

г) редовно годишно, го следи и оценува квалитетот на работењето на медијаторите, обучувачите на медијатори и лицата акредитирани за спроведување обуки за медијатори предвидени со овој закон и врз основа на резултатите од извршена евалуација, дава укажувања и насоки и донесува одлуки за одземање на лиценците, односно акредитациите, според Правилник за утврдување на начинот на оценување на квалитетот на работите во медијацијата, кој го донесува по претходно добиена согласност од Владата;

д) ги разгледува и одлучува по претставки за медијаторите и за обучувачите за медијатори во врска со извршувањето медијаторски работи и за лицата акредитирани за спроведувањето на програмите за обука за медијација;

ѓ) дава иницијативи за подобрување на законските решенија и мислења за предлози на закони од областа на медијацијата;

е) покренува иницијативи за пошироко запознавање на граѓаните со правото за користење на медијацијата како начин на решавање на спорните односи компромисно;

ж) соработува со меѓународни организации и тела, ангажирани во заштитата на правата на детето и спречувањето на малолетничкото престапништво;

з) подготвува полугодишни и годишни извештаи за својата работа и за состојбите во областа на медијацијата;

с) се грижи и води сметка обуката која ја вршат истакнати стручњаци од земјата и од странство од соодветна област од значење за медијацијата, да не надминува повеќе од 10% од вкупниот број часови и

и) врши други работи утврдени со закон.

(2) Начинот на вршење на работите од ставот (1) на овој член, поблиску се уредува со Деловник на Советот, кој го донесува по претходно добиена согласност од Владата.

Средства за работа на Советот

Член 67

(1) Средства за работа на Советот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија и од сопствени приходи.

(2) Советот по претходно добиена согласност од Владата, донесува Тарифник за висината на реално направените трошоци за издавање на лиценци на медијатори, лиценци за медијатори во специфични области, обучувачи на медијатори и акредитациите од овој закон.

(3) Трошоците од ставот (2) на овој член, се на товар на апликантите.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 68

Лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон, се стекнале со лиценца за извршување на медијаторски работи, имаат право во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, да поднесат до Советот барање за замена на временски ограничените лиценци за работа, со лиценци на неопределено време.

Член 69

(1) Медијаторите кои се стекнале со лиценца за медијатор согласно со одредбите од Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ број 188/13, 148/15, 192/15 и 55/16) и се запишани во Именикот на медијатори до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат да ги извршуваат медијаторските работи, согласно со одредбите од овој закон.

(2) Акредитациите на програмите за обука издадени согласно со одредбите од Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ број 188/13, 148/15, 192/15 и 55/16) до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да важат согласно со одредбите од овој закон.

Член 70

(1) Во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, Владата ќе именува Национален координатор за медијација и ќе спроведе постапка за избор на членови на Советот, согласно со одредбите од членот 64 од овој закон.

(2) Во рок од три месеци по конституирање, Советот ќе ја утврди методологијата за евалуација на работата на медијаторите, согласно со одредбите од овој закон и ќе ги донесе актите за работите од својот делокруг на работа.

(3) Во рок од шест месеци по донесувањето односно усогласувањето на актите од ставот (2) на овој член, Советот ќе започне со евалуација на работата на медијаторите согласно со овој закон.

(4) Одборот за обезбедување следење и оценување на квалитетот на работите на медијацијата формиран согласно со одредбите на Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ број 188/13, 148/15, 192/15 и 55/16), продолжува со работа до изборот на Советот согласно со одредбите од овој закон.

Член 71

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 72

Комората на медијатори на Република Северна Македонија регистрирана во Централниот регистар на Република Северна Македонија, согласно со одредбите на Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ број 188/13, 148/15, 192/15 и 55/16) ќе го усогласи своето работење и организацијата на органите предвидени со овој закон, во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 73

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија“ број 188/13, 148/15, 192/15 и 55/16).

Член 74

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.